

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
145-15

meddelad i Stockholm den 15 februari 2016

KLAGANDE

RundEllen AB, 556457-4241
Västergatan 19
413 13 Göteborg

MOTPART

Göteborgs kommun
Box 5282
402 25 Göteborg

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 1 december 2014 i mål nr 6660-13

SAKEN

Serveringstillstånd

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

RundEllen AB ansökte hos Göteborgs kommun om tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten vid Café Biscotti i Göteborg.

Dok.Id 165600

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
145-15

Kommunen avslog ansökan. Beslutet motiverades med att bolaget inte uppfyllde kraven enligt alkohollagen (2010:1622) bl.a. eftersom bolaget inte hade visat att det disponerade lokalen för restaurangverksamhet med alkoholservering.

Bolaget överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Göteborg som gjorde samma bedömning som kommunen och avslog överklagandet.

Bolaget överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg som avslog överklagandet. Kammarrätten anförde bl.a. att hyresvärdens hade motsatt sig alkoholservering och att bolaget därför inte hade visat att det hade rätt att disponera lokalen för sådan verksamhet.

YRKANDEN M.M.

Bolaget fullföljer sin talan och anför bl.a. att hyresvärdens godkännande av alkoholservering i serveringslokalen är en civilrättslig fråga och inte ett krav som bör kunna ställas vid den offentlighetsrättsliga prövningen av om serveringstillstånd ska beviljas.

Göteborgs kommun bestrider bifall till överklagandet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Vad målet gäller

Frågan i målet är om alkohollagens krav på att serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren innefattar ett krav på att hyresavtalet medger att alkoholservering får ske där.

Rättslig reglering

Bestämmelser om servering av alkoholhaltiga drycker finns i 8 kap. alkohollagen.

Av 1 § första stycket framgår att det för servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker krävs tillstånd av den kommun där serveringsstället är beläget (serveringstillstånd).

Enligt 14 § första stycket ska serveringstillstånd omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Ytterligare krav rörande lokalerna regleras i 15–16 §§ och avser bl.a. tillgång till eget kök i anslutning till serveringslokalen, lämpligt antal sittplatser i förhållande till lokalens storlek samt att lokalen ska vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

För att serveringstillstånd ska kunna meddelas krävs enligt 8 kap. 14 § första stycket alkohollagen att den sökande disponerar det utrymme som ansökningen avser.

Av förarbetena framgår att den prövning som kommunen har att göra vid tillståndsgivningen innefattar bl.a. en kontroll av att utrymmet är godkänt av hälsoskydds-, arbetarskydds- och brandskyddsmyndigheter. Ett grundläggande krav för såväl serveringslokaler som andra avgränsade serveringsutrymmen är att de ska vara överblickbara så att serveringspersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker och kunna se om olägenheter uppstår (se prop. 1994/95:89 s. 64 och prop. 2009/10:125 s. 101 f.).

I förarbetena ges inte något närmare besked i frågan om vad som innefattas i kravet på att ett serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Detta krav måste emellertid enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening anses innebära att utrymmet kan disponeras för den avsedda verksamheten.

I det nu aktuella fallet ger utredningen vid handen att hyresvärden motsätter sig alkoholserving i lokalen. Bolaget har därmed inte visat att det har en sådan

Mål nr
145-15

dispositions rätt som krävs för att serveringstillstånd ska kunna beviljas.
Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Kristina Ståhl (skiljaktig mening), Erik Nymansson, Elisabeth Rynning (skiljaktig mening) och Leif Gäverth.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Anna Vilgeus Huldt.

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 16 oktober 2013 i mål nr 4481-13
Social resursnämnds beslut den 27 mars 2013, dnr 01-2012-00668

SKILJAKTIG MENING

Justitieråden Ståhl och Rynning är av skiljaktig mening och anför följande.

I likhet med majoriteten konstaterar vi att alkohollagens förarbeten inte ger någon närmare vägledning beträffande innebörden av kravet på att tillståndshavaren ska disponera det utrymme som tillståndet avser (8 kap. 14 § första stycket). Vad som däremot kan utläsas ur förarbetena är att kommunens tillståndsprövning utgör en alkoholpolitisk bedömning och syftar till att förhindra uppkomsten av alkohol-

Mål nr
145-15

politiska olägenheter (prop. 1994/95:89 s. 57 f. och 61 f.). Där uttalas vidare att det är det allmänna och inte marknaden som ska avgöra behovet av alkoholserving, att serveringsställen i princip ska kunna etableras och konkurrera på rättvisa villkor samt att om vissa på förhand klart angivna, delvis stränga, krav uppfylls ska tillstånd ges att servera alkohol.

När det gäller kravet på att serveringstillståndet ska avse ett visst utrymme anges i förarbetena att prövningen ska innefatta bl.a. kontroll av att lokalerna har godkänts av hälsoskydds-, arbetarskydds- och brandskyddsmyndigheter, liksom en undersökning av lokalernas belägenhet, överblickbarhet och allmänna standard samt att de har ett lämpligt avpassat kök och övriga ekonomilokaler (prop. 1994/95:89 s. 64 f. och prop. 2009/10:125 s. 101 f.). Särskilt betonas att lokalerna måste vara överblickbara så att serveringspersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker och kunna se om olägenheter uppstår.

Förfarandena ger således uttryck för att prövningen ska avse lokalerna som sådana och ta sikte på deras tjänlighet för den avsedda verksamheten. Något stöd för att man vid prövningen ska beakta andra hyresrättsliga begränsningar i den sökandes dispositionsrätt än sådana som kan påverka dennes möjligheter att vid utnyttjandet av tillståndet uppfylla alkohollagens krav finns däremot inte. Frågor rörande en lokalhyresgästs användning av lokalen och möjligheterna till ändrad användning prövas i stället enligt den hyresrättsliga regleringen i 12 kap. 23 § andra stycket jordabalken (se prop. 1987/88:146 s. 40 och 44; jfr även beträffande alkoholserving Svea hovrätts beslut den 21 december 2000 i mål nr ÖH 3750-00).

Bestämmelsen om att serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren kan således inte anses innefatta något krav på att hyresavtalet medger alkoholserving i det aktuella utrymmet. Göteborgs kommun hade därmed inte rätt att avslå bolagets ansökan på den grunden att hyresvärden inte godkänt alkoholserving i lokalen. Underinstansernas avgöranden ska därför upphävas och målet visas åter till Göteborgs kommun för ny prövning.